



Шоһмо эл, порымик да гим веер!

33-шо (3317) №,
2017 ий 12 август,
шуматкече.

ЯМДЕ-ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

МО ТУГАЙ ФИЗКУЛЬТУР?

12
август -
Физкультур-
никын кечыже.



Икыт-кокыт,
Чак шогалын,
Строй ден
ошкыл эртена.
Кумыт-нылыт,
Рыг шогалын,
Физзарядкым
ыштена.
Физзарядкына
онгай,
Куржын колто -
Эше сай.



Икте-весынам покталын,
Лийына ме утыр тале.

Тый эр еда почеламуты-
со гай зарядкым ыштет гын,
тугеже физкультурник улат.
Эше куржталат, кирам нолтет,
скаалке гоч тюрштылат,
яндар южышто коштат - туге-
же чынжымак физкультурник
улат. Чўчкыдын физкультур
ден спортым лугат.
Физкультур - тиде тазалыке-
тым аралымаш, таза илыш-
йўлам кучымаш, арам огыл

тушто «культура» мут уло. А спорт – иктаж-могай вид дене заниматлымаш, пўжвўдым йокта-
рымеш тренировка, а сенгымашке шумек, награде-влакым налмаш.

Тений рўдолаштына пеш онгай йўла шочын: Йошкин пырыс дене пырля калык тўшка физ-
зарядкым ышта. А ожнырак, ача-авада-влак шарнат, ег-влакым, лўмын маршым колтен,
физзарядкыш радио гоч ўжыныт. Теат тыгай сынан проектым возеда гын, пеш сай лиеш.

СНИМКЫШТЕ: Волжский район Пўтьял школын тунемшыже Юлиан Денисов ден Дмитрий Аканаев. Нуно изинек физкультур дене кылым кученыт, кызыт кугу спортышто вийыштым тергат.

27 августышто
Йошкар-Олаште
«Кино йўд»
акций эрта.
Чарла
Кремльыште
йоча-влаклан
«Снежная коро-
лева 3: Огонь и
Лёд» мультфильм
ончыкталтеш.

Йошкар-Оласе
рўдо пазар ончыл-
но «Школ пазар»
почылтын. Тушто
30 палатке верла-
нен. 10 сентябрь
марте ужалаш
тўнгалыт. Школлан
сатум налаш теат
толза.

30 августышто РФ
образований
министр О.Васильева
Общероссийский
ача-ава погынымаш-
шым эртара.
Министерствын сай-
тышкыже пурен,
йодышым пуэн
кертыва.

«Ямде
лий» эн
чапле!

Увер
выр-
выр



Каныш да паша – иквереш



И. НАГАЕВАН фотожо.

Кенеж каныш гынат, йоча-влак шочмо школышт нерген огыт мондо. Ончылгоч черетым ыштыме почеш школ пакчаште түрлө сомылым шуктат. Советский районысо Орша тунг школын 1,8 гектар мландыже уло. Школ пеленысе кочмыверыште теле гоч кучылташ ситыше пакчасаскам куштат. Тунемме да опытым эртарыме участкышке түрлө кушкылым шындыме. Йырым-йыр пеледыш клумбо-влак атыланат. Манаш веле ты кумдыкым арулыкышто кучаш! **Ўдыр-рвезе-влак (снимкыште)** шукшудым сомылат. Туныктышо-влак черет дене йоча-влак коклаште улыт. Кызыт нунын пелен – Ирина Юрьевна Нагаева.

Р.Г.АНТРОПОВА, туныктышо.

Уверлан уло вер

Марий

Эл правительствын совещанийыштыже йоча-влакын канышышт нерген йодышым канашеныт. Образований да науко министр Н.В.Адамован ойлымыш почеш, кенеж тунгалтыш гыч 16,5 түжем ўдыр-рвезе тазалыкым пенгыдемдыме лагерьыште лийын. Шукерте огыл кокымшо смене пытен. Кызыт ола деч өрдыжтө верланыше ныл лагерь, палаткан куд лагерь пашам ышта. Кечывалым каныман 198 лагерь омсажым почын. Каласыман, ныл лагерьыште Татарстан, Коми республикла, Моско область гыч икшыве-влак канат.

Тувырымат пидын

Мыйын авам моткоч сайын пидеш. Авамым кидпашалан ковам туныктен. Мыланем, шочын вочшо азалан, изи гына носким пидын. Тудым кызытат луктын ончыкта: «Ўдырем, ужат, могай изи лийынат», – манеш. Авам мыланем жилеткым, кофтым, береткым, тувырым пидын. Мый кружокушто крючок дене пеледышым, лывым пидынам.

Валерия БОРИСОВА.
Морко, Коркатово.

Настя – тый Супер!

Телевизор ончылно шинчашынде эше ик амал ешаралтын, йоча-влак. «Ты супер! Танцы» проектыште Марий Эл гыч Анастасия Синякина тангасаш тунгалеш. «Настя, держись!» – манына да айста ўдырлан сенгымашым тыланена.

Илыме вер: Морко район, Тойметсола ял.

Тунемме вер: Кумужьял школ, 7-ше класс. Ончыч Октябрьский школ-интернатын воспитанницыже лийын.

Вуйлатыше: хореограф Галина Алексеевна Анисимова.



Сенгымашыже: «Йоча пагытын шўдыржө», «Шўдыр тўшка» («Созвездие»), «Шўдыран шагат» йоча конкурс-влак.

Сочиненийым возаш шич веле!

Россий мучко сочинений конкурс эрта. Сенгыше-влакым 2 ноябрьыште саламлаш тунгалыт. Тений икымше гана «Марий йылме дене возымо сочинений» номинацийым ыштыме. Могай темылан возыман? Тиде йодышлан Марий Эл образований да науко министерствын пашаенже **Сергей СВЕЧНИКОВ** вашешта:

– Теме шуко, тугеже ойырен налаш йон уло. Теве ончалза:

- Руш да марий писатель-влакын лўмгечышт.
- 1917-ше ийысе Октябрь отечественный литературышто да кинематографыште.
- Шке планетым ратыш кондо.
- Лач таза калыкын ончыкылыкшо уло.
- Сымыктыш - тиде каласен моштыдымын коклазыже.
- Икымше марий погынлан шўдө ий.
- Мондалтеш шочмо йылме - шўм-чон лиеш кылме.
- Лач пашаште гына айдеме кугу лиеш.
- Шочмо мландемын эртыкше, кызытсе жапше да ончыкылыкшо.



Марий йылме дене возымо сочиненийдам 30 сентябрь марте mio@mon.mari.ru электрон адрес дене колтен шуктыза. Сенгыше-влакын лўмышт 6 октябрь марте пале лиеш.



Поро

кече, «Ямде лий» газет редакций пашаен-влак!
Тендан газетдам налына да лудын шогена. Тудо мыланна пеш келша. Йоча-влакын серышыштым ончыкыжымат колташ тўнгалына. Тау!

Ирина Александровна ГАЛИЕВА,
марий йылмым да литературым туныктышо.

Тений мылам Озан ола воктене верланыше «Дуслык» («Келшымаш») лагерыште канаш пиал шыргыжалын. Тушто Татарстаныште илыше тўрлө калыкын икшывышт-влак канат да шинчымашым погат. Мемнан отрядна «Очпочмаки» лўман лийын. Тушко марий, чуваш, татар йоча-влак ушненна. Лужавуйна-влак Айнур Расимович, Мария Владимировна да Диана Сергеевна пеш поро да весела ылыч.

Кажне кечын лагерыште шуко онгай

мероприятий-влак эртенят. Татар поэт Г. Т у к а й ы н шочмо вершө-рышкыжө - Кырлайыш - да Свияжск олашке экскурсий дене коштыктенят.

Кирилл УСМАНОВ.

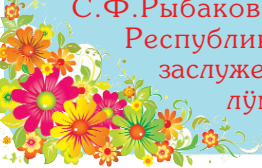
Татарстан, Актаныш, Мари-Суксу.



Снимкыште:

Шернур район Шўдымарий школын тунемшыже Регина Мамаева. Тудо тунеммашта, мер пашашта эре ончылно. Спортым йоратыше туныктышо Тамара Петровна ден Геннадий Аркадьевич Макаровмыт, тудын Мария ўдырышт да Миша эргышт нерген шымлымаш пашам возен. Поэт Чалай Васлийын шочмыжлан 100 ий темме вашеш республикысе конкурсышто сенышыш лектын. Сылнымут дек ўдырым туныктышыжо Софья Федотовна Рыбакова шўманда.

С.Ф.Рыбаковам «Марий Эл Республикысе образованийын заслуженный пашаенже» чаплўмым налмыж дене саламлена!



Йолташ полша

Мыйын эн сай йолташ ўдырем – Яна. Ме ик классыште тунемына. Икте-весылан кертмына семын полшена. Яна сайын тунемеш. Математикым йўрата, англичан йылмылан шўман. Телым, урок деч вара, коктын курык гыч мунчалтена, ече дене коштына. Сурт сомылкамат ышташ жапым муына. Илышыште йолташ уло гын, чонлан куштылго, сай. Аралыза шке йолташдам, ида сыре.

Марина УРАЗАЕВА.
Морко, Шўргыял.



ЭЧУК: Такмак – марий фольклорын изи ужашыже. Тудо почеламут сынан, ныл корнан лиеда. Темыже тўрлө. Такмак-влакым гармонь почеш мурат, коклаште тавалтат.

Йоча-влак, школ такмакым возен колтыза.

Каникуллан такмак

Снеге пеледеш, мўр лияш тўналеш, Саскам кочкаш тўнгалына. Кенежат шуо, каникулжат эрталеш, Шер теммеш модын кодына.

Шудыжат кужу, олыкшат кумда – Пўсө сава дене солалтена. Кенежшат шокшо, кечыжат пелта, Леве вўдыш пурен йўштылына.

Кунам весела, тунам весела – Курык ўмбал мўржө кўймө годым. Кунам весела, тунам весела – Сылне кенеж кужу каныш годым.

Юлия ИВАНОВА.

Кужэгер, Шорсола.

Нигунам ом мондо

Марий йылме – поян йылме. Тыште моткоч чот шуко мотор мут-влак улыт, кудо шочмо йылмынам сўрастарат. Кеч-куш торащ кает гынат, шочмо йылмым нигунамат мондыман огыл. Йылмым мондет гын, калыкетым мондымо дене иктак. Шочмо йылме – тиде ава, ача, кова, коча, уло марий калык, нуно мыланем чылан ик семынак чонемлан лишыл улыт.

Ручка
Изи, кугу.
Возена, удырена,
сўретлена.
Школышто кўлешан
Арвер.

Юра МОЧАЛОВ.
Советский, Ёрша.

Юлия ТИМОФЕЕВА.
Морко, Эгерсола.

Морко район гыч юнкор-влак возат.

ИЗИКУГУНУР

ялем моткоч йоратем. Тудо кугу огыл, коло куд илыме пöрт гына. Ялыштем поро калык ила. Ковайна Анастасия Павловна Павлова 96 ийым темыш. Ялын эн изи енге – кок ияш Максим Королев. Шочмо верыштем пүртүс мотор. Ял покшелне пүя, а шенгелне ер уло. Тушто колым кучена, йүштылына. Вүд воктенысе куэрла – кечыйол деч шылаш пеш сай вер. Шочмо верем дене кугешнем.

Алина РОМАНОВА.

НУРҰМБАЛ

– мыйын шочмо ялем. Тудо чодыра воктене, мотор пүртүс коклаште шинча. Ялысе калык Ушүт энерыш кенежым йүштылаш коштеш. Ял воктене ончыч мүкшотар лийын, ушкар комплексыште ушкалым, имным онченят. Кызыт тидын нерген шарналташ гына кодеш. Шочмо ялыштем шочын-кушшо пöт-влак Альберт Степановым, Юрий Русановым калык эре шарна да нунын дене кугешна.

Марианна КУЗНЕЦОВА.

ЗЕЛЕНОГОРСК

посёлко эн силне кундемеш верланен. Мый тушто илем. Йырваш мотор пүртүс, чодыра. Тораште огыл Ушүт энер йоген эрта. Посёлкына латик уремман. Тыште кок пачашан школ, йочасад, ятыр кевыт, эмлымвер, шонгыен-влакым ончмо пöрт уло. Шочмо верыштем поро кумылан да пашаче калык ила.

Данил ВАДИМОВ.

Мотор ялем

Изи ялемын
Мотор пүртүсшым
Ончем мый кечын, куанен.
Изи ялемын
Сылне түсшым
Йырваш ончем мый,
шекланен:
Мотор чодыражым,
Куэрлажым,
Энер ден чапле
олыклажым.
Моктем мый кечын
Карай кундемем –
Илем вет тыште йывыртен.
Эх, кайык йүкшö
Йырваш йонгалте,
Куаным пуртыш чонышкем.
Эн силне лукшо
Мылам лач тыште –
Вашкем кумылангын
ялышкем.

Снежана БЫКОВА.
Волжский, Карай.
Вуйлатыше: Ильина Надежда Дмитриевна.



**ТУРЕК ўдыр,
ТОРЪЯЛ рвезе**

Национальный президент школ-интернатыште йоча-влакклан «Ямде лий» газет нерген каласкалымем годым мотор марий тувыран ўдыр юрт! төршталтыш. Тиде Марий Турек район Сысоево школышто 1-ше классым тунем пытарыше Ксюша Синичкина улмаш Тораштак огыл шогышо рвезе ден аважат мутланымашке ушнышт. Костя Ситников У Торьял кыдалаш школын 2-шо классым тунем пытарен. Йошкар-Оласе юзо полатла койшо, калыкле лүмым нумалше школ-интернат мучко Ксюша ден Костя куанен ончен коштыч.

Л.ГРИГОРЬЕВА.



Авторын фотожо.

Таче кечын ялна умбакыже сылнештеш – у корно чоңалтеш, ял урем тасма гае шуйналтеш. Ты сомылым вораңдарымаште ял старостына Йыван чүчү, Богатыревмыт тукумын ончыльенже, уло вий-куатшым пышта. Арам огыл шочмо кундемна «Эн сöрал изи ял» грант программе почеш сенгыше лийын.

Т.Н.РЯБИНИНА.

Советский, Кукмарий.

Сардай лүмеш

Пеш шукерте ожно Марий мландыште шуко сар каен, шучко жап лийын. Тиде йöсылыкым чытен лекташ манын, Сардай лүман марий чодыраш шылын куржын. Вер Сардайлан пеш келшен, да тышан пöртым чоңаш тўналын. Вүдат воктене, чодыражат мотор лийын. Пöртым чоңымек, йолташыжым ешыж дене ўжын. Жап эртымек, изи ял шочын, тудым Сардаял манын лүмденят. Йоген эртыше энержым Сардинка маныныт.

Марий Турек район.

Юлианна ЕРМОЛАЕВА.

Иван АЛЕКСАНДРОВЫН
сүретше
Волжский, Сотнур.



Йоча да самырык-влаклан В.Колумб лумеш библиотеке республикыште ик эн кугу книгагудылан шотлалтеш. Тудо 2015 ий 11 июньшто кок библиотекекым: Самырык-влаклан Колумб лумеш да Республикысе йоча книгагудо-влакым - иктыш ушымо дене ышталтын.

КНИГАЖЕ МЫНЯР ШУКО!

Марий кундемаште 1924 ийыште Йошкар-Оласе Областной рудо библиотекекыште йоча полкам икымше гана почмо. Тудым Александра Георгиевна Киртаева вуйлатен. Фондышто 2500 книга лийын. 280 йоча коштын. Ола кугеммылан, калык шукемылан коря 1936 ий 23 январьыште йоча полка олмеш оласе йоча книгагудо «шочын». Кугу Ачамланде сар годымат библиотеке пашам ыштен. Ик оралте гыч весыш ныл гана куснен, но книга фонд аралалт кодын. 1949 ий 1 январьлан библиотекекын фондышто 12200 книга лийын, 4200 удыр-рвезе лудшыжлан шотлалтын.

1960 ийыште оласе книгагудылан Йошкар-Оласе Пушкин уремын 15-ше номеран портын икымше пачашыштыже посна полемым пуымо. 1967 ий 1



июльышто оласе йоча библиотекекым Республикысе йоча книгагудыш савырыме. 1976 ий 20 августышто самырык-влаклан В.Колумб лумеш библиотекекым почмо.

2015 ий 11 июньышто Йоча да самырык-влаклан В.Колумб лумеш книгагудо шке омсажым почын. Тудо Эшкинин уремын 10-шо номеран портышто верланен. Книгагудым Е.А.Ерпылёва вуйлата.

Книгагудым вуйлатеныт:
 1958-1967 ийла - Л.А.Анучина.
 1967-1975 ийла - Л.И.Кузнецова.
 1975-1995 ийла - М.П.Сёмина.
 1995-2008 ийла - Т.И.Елькина.
 2008-2015 ийла - И.Г.Татарина.

- Кум пачашан полатыште йоча да самырык-влаклан чыла йон уло: компьютер класс, конференц-зал, книгам аралыме вер, выставке зал, юзо йомак да психологий польшышым пуышо полемла да молат, - ойла Екатерина Аркадьевна. - Лудшына 12 тужем утлашке погына. Фондышто 190 тужем утла книга уло.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Фотом библиотекекын сайтше гыч налме.

Йошкар-Оласе самырык лудшо-влак ойлат:

Таня АЛЕКСАНДРОВА, 7-ше номеран школ: «Изирак классыште тунемме годым йоча библиотекекыш уло класс дене коштына ыле. Кызыт - кажне шке семынже. У полатыште ару, волгыдо, йонгыдо. Тунемме программе почеш могай литератур кўлеш, чыла муаш лиеш. Библиотеке пашаен-влак книгагалан келшыше температурым кучат, нуным пурак, тура кечыйол деч аралат».

Алёша ГРИГОРЬЕВ, 26-шо номеран гимназий: «Туныктышына каникул жаплан сылнымутан литературым лудаш пуэнат, авам дене пырля Какшан энгер сереш верланыше библиотекекыш икымше гана толынам. Тудо могай мотор улмаш! Тысе пашаен-влак порын вашлийыч. Мыланем лудшын билетшым кучыктышт. Ынде эре тышке кошташ тўналам».



ВИКТОРИНЕ!

Русышто икымше библиотекекылан негызым кў пыштен?

- А. Ярослав Мудрый
- Б. Петр I Великий
- В. Екатерина II Великая

Руш писатель-влак (баснописец) кокла гыч кў 30 ий библиотекарьлан пашам ыштен? Тудо публичный библиотекекыште служитлен, руш книга каталогым составитлымыжлан св.

Владимирын нылымше степенян орденже дене палемдалтын.

- А. Иван Андреевич Крылов
- Б. Сергей Владимирович Михалков
- В. Лев Николаевич Толстой

Элнан эн кугу книгагудыжо - Российысе кугыжаныш библиотеке, тушто 40 миллион наре книга аралалтеш, - могай олаште верланен?

- А. Екатеринбург
- Б. Санкт-Петербург
- В. Москва

**1.А, 2.А, 3.В.
Вашмут:**

Йомак чондау

Шүдө гана лудынна!



Арина ұдыремлан вашке кок ий темеш. Тудо изиж годсек книгам йората. Ончыч лаштык-влакым гына лышташла ыле, а кызыт сүрет-влакым кужу жап ончен шинча. Ёдыремлан мый кўчык марий йомак-влакым лудам. Шуко йомакше ушешем кодын, южжым книга деч поснат каласкалем. Предложенийым пачаш-пачаш лудам - тыге ньога у мут-влакым шарнен кодеш. Тудат түрлө янлыкын, кайыкын лўмыштым шке семынже умылгара. Кажне йомакын сюжетшым уэш каласкалем, молан туныктымыжым умылгарем. «Рывыж ден Тумна» йомакым ынде шүдө гана лудынна, очыни! Рывыжын мурыжым Арина эре мураш йодеш. «Тумна тум-тум», - шкежат

ойлен коштеш.

Кызыт эн йоратыме книгана – «Волжские богатыри». Тушко Юл энгер воктене илыше калык-влакын йомакыштым пуртымо. Маршан марий патыр нергенат возымо уло. Сүретат шуко. Ариналан книга пеш келша (снимкыште).

Татьяна ИБАТИЕВА.

Татарстан,

Озан ола.

Авторын фотожо.



Йомак илышлан туныкта, шонаш тарата, уш-акылым пайдара. Ала, илен-толын, Аринан возымо йомакшат «Ямде лийыште» савыкталтеш...

Кужу пылыш



Икана меран тангасымашым эртараш шонен пыштен: нунын коклаште кудыжо эн кўшкө тёршталта?

Увертарымаш почеш палемдыме кечын ўчашымаш тўналын. Тўрлө вер гыч толшо меран-влак икымше гана тёрштат – иктат ончыко ок лек. Кокымшо ганалан кум меран кўшкырак тёршталта. Кумшо гана тангасыме годым ик меран тунар кўшкө тёршталта – пўнчө кишыш пижын шинчеш.

Меран-влак тыгеат-тугеат тўчат, но нигузе мучыштарен огыт керт. Вич кече толашат. Вич кече кечымаште мерагын пылышыже кужежым.

Теве молан меран-влак кужу пылышан улыт.

В.СМИРНОВ колтен.

Поро, лўддымө

«Ямде лий» газетыште «Марий ден Эл» йомакым лудмек, айдемын сай койыш-шоктышыж нерген пален налым. Тиде произведений келшы-маш, ваш-ваш полшымаш нерген. Мыйын шонымаште, илышыште Эл гай лияш кўлеш: поро, аван мутшым колыштшо, лўддымө.

Эмилия АЛЕКСАНДРОВА.

Морко, Коркатово.

✿ Йомак – **Хант калыкмут**

калыкын шинчаже, муро – калыкын чонжо.

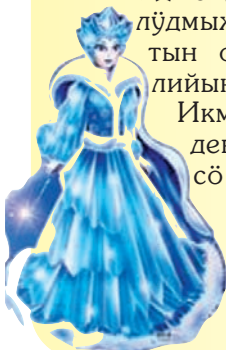
✿ Йомак памашшинча гай: йўмө шумым пытара, айдемыш савыра.

✿ Йомак эре сай дене пыта.

Акаж ден шўжарже

Шукерте ожно иленыт кугыжа да ватыже. Нунын кок ўдырышт улмаш. Кугуракше – Лиза, Елизавета, а изиракше – Анна. Лизан шўмжө иянше лийын. Ёдыр иктаж-мом тўкалтен гын, чылажат ийыш савырнен.

Икана акаж ден шўжарже сырен кудалтеныт. Шыдешкымыж дене Лиза Аням кидше дене тўкалтен. Кенета шўжаржын ўпшө лум гай ошемын. Лиза лўдмыж дене шке пусақышкыже куржын колтен да тетла тушечын лектын огыл. Изи Аня нигузеат улымен кертын огыл, акаж дене мо лийын?



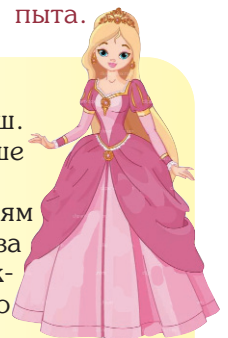
Икмыняр жап вучымек, поро чонан ўдыр, омса деке толын, акажым уло чон дене йоратымыж нерген мурым муралтен. Лизан кумылжо тодылалтын, шўмсө ий ора шулен каен.

Тидеч вара акак-шўжарак нигунамат сырен огытыл. А кугыжа ден пелашыже, ўдырыштын келшымыштым ужын, моткоч чот куаненыт.

Алина ЕГОРОВА.

Волжский, Памар.

Туныктышо – Любовь Николаевна ПАВЛОВА.



Күдырчө деч шекланыза



Ой-кагаш маштык

! Велосипед, мотоцикл дене ида кудал, чарнен шогалза. Технике деч 30 метр өрдыжкө коранман.

! Пасушто логалыда гын, лап верым муын, чүчүрнен, вуйым шылтен шичман. Ночко мландыш возаш ок лий.

! Шкетын шогышо пушенге йымаке шогалман огыл!

! Күдырчө күдыр-тымө годым пөртыш пурыман, чара вереш кодман огыл. Пөлемысе окнам, омсам, конга тўныыкым петырыман.

! Күдырчан годым вўд воктеч коранман, йўштылаш, колым энгыраш ок лий! Вўд деч иктаж 100 метр өрдыжкө кайыман.

! Капкылыште улшо күртнўө ўзгарым корандыман. Вуй ўмбалне кучымо зон-тат энгекеым ыштен кертеш.

Сото телефоным кидышкат кучы-ман огыл. Тудым чарен пыштеда гын, сайрак лиеш.



Кызыт модым погымо жап. Модо - витаминлан пеш поян емыж, поснак шинчалан пайдале. Поген толмо модым тыглаят кочкаш лиеш. Ме кок түрлө рецептым темлена.

Модан торык: 200 г торыкым, 100 г модым, тёрко гоч нўжмө ик олмам иквереш варыза. Лимонун икмыняр чўчалтыш сокшым ешарыза.

Емыж салат: бананым, энгыжым, модым, олмам, кивим (уло гын) пўчкедыза да йогурт дене варыза.

Йолдам аралыза

+Аквапаркыште, бассей-ныште, пляжыште йолчием деч посна ида кошт. Грибковый черым пижыктен кертыда.

+Кевытлаште йолчиемым вич-кыж носки деч посна ида vise.

+Йол күч лончын-лончын шеледалтеш гын, кальцийлан поян кочкышым (шөр, сыр, пўкш, торык) кочман.

+Йолышто коваште нызылген гын, марганцовко вартыш дене йыгыман. Пўртўсыштө улыда гын, пушкыдемдыме корны-шудым пыштыман.

+Йолышто вўдотыза налын гын, ида шўтө! Тиде верым марганцовко але зелёнко дене йўлалтыман. Вўдотыза шўтлен гын, бактерицидный пла-стырым пижыктыза.



Шымле утла метран модо когылым 2012 ийыште «Российсе рекорд книгашке» пуртымо.



Мўкш, паче-мыш але ошымшўлыш пўшкылын гын, умдым пинцет але күч дене темдалын лукман. Пўшкылмө верыш шовын вўдым йыгыман да иктаж-мом йўштым пыштыман, валидол таблеткымат шўраш лиеш. Пўшкылмө верыш рокым але шуным пышташ ок лий! Южо енын



мўкш пўшкылмө дене алергий реакция тўналын кертеш. Тыгодым «Вашке польшым» ўжман.

Кечыйол йымалне

* Йўштылмек, могырдан шўргўштыш дене сайын ўштын коштыза.

* Загоратлаш эн сай жап: 8 гыч 11 марте, 16 гыч 19 шагат марте.

* Кечыйол йымалне кий-ымыда годым чўчкыдынрак савырнылза.

* Вўдым шуко йўза.

* Капышкыда кечыйол деч аралыме кремым йыгыза.

Шарныза: вўд воктене кече чотырак пижеш.



Ялыште кова-влак уны-каштлан, ушкалым лўштымек, шөрөм вигак йўкташ тыршат. Тыге йочалан энгекеым ыштат. Икшывылан ни шөрөм, ни вўдым шолтыде йўк-таш ок лий.



Шокшо игечыште шырпе дене ида мод! Пожар ылыжын кертеш!

✗ Ош блузкыда пор гай ош тўсшым ынже йом-даре манын, мушмо годым вўдышкө ик таблетке аспириным пыштыман.

✗ Шем тўсан вургемым шўалтыме годым вўдышкө шинчалым пышташ гын, тўсшө ок кай.

✗ Вургемысе пўжвўд палым корандаш лимонан вўд полша. Лимон сок ден вўдым икнаре пыштен, палым йыгыман, вара мушман.

✗ Нершовычим ондак шинчалан вўдеш, вара шокшо вўдеш мушман.





Республикысе «Эр вий» СДПО Пионерийын кечыж-лан пöлеклалтше пайремыште, 19 майыште, барабанщик-влакын конкурсыштым эртара. Тений икымше верыш «Лига БУМ» ансамбль (снимкыште) лектын. Удыр-рвезе-влак тумырым кыраш Оршанке посёлкысо Йоча усталык рüдерыште тунемыт. Вуйлатышышт – Татьяна Николаевна Москвичёва.
Л.ГРИГОРЬЕВАН фотожо.



Мөр пеледыш

Олык ошын волгалтеш -
Мөр пеледыш пеледеш.
Мотор тувырым чиен,
Аршашым нарынчым сакен.
Пеледыш тылзын чеверга,
Шке тамле сийжым пöлекла.
Диана СЕМЁНОВА,
Марий Турек, Арбор.
Авторын сүретше.



14 август – Мүй спас

Чыладам пайрем дене саламлена. Пятачок 3 банке мүйым кочкын. Ик банкышке 0,65 кг мүй пура. А Винни-Пух 10 көршөк мүйым авызлен. Кажне көршөкыштö – 0,837 кг.
Йодыш: Нуно пырля мыняр кило мүйым кочкыныт? Винни-Пух Пятачок деч мынярлан шукурак кочкын?

Тушто

«А» буква гыч тунгалам,
Ужар тусан мый улам.
Кöргыштем – йошкар алан,
А үштемже шем тусан.
Кристина АРХИПОВА.
Морко, Паймыр.

Августышто салат, куралыт, үдат.

Айста модына

Вüдышö:
ИКТЕ манам гын, кидым вачышке пыштена. **КОКЫТ** – кидым күшкö. **КУМЫТ** – кидым ончыко шуена. Шарнен кодса! Мом мый ойлем, колыштса да ыштыза. Мый йонылышат ончыктен кертам.

13 август – Шолагай-влакын кечышт 1992 ий гыч палемдалтеш.

Психолог-влакын шымлымышт почеш, шолагай-влак вяян койыш-шоктышан улыт. Теат, йоча-влак, шкендам тергыза: тиде маскам икнаште шола да пурла кидда дене корен кертыда мо?

Томаша! Компьютерыш вирус пурен. Тудо, ужда, үлнö шинча. Клавиатурысо 1-ан кнопко дене эртымек, вирус-программист Мичун «капкане-шыже» логалеш. Тудлан корным ончыктыза.



Индекс: Марий Элыште - 78574,
вес кундемлаште - 52713.
Тираж 1300 экз. Заказ 1523.
Формат – А-4-8.
Директор-тун редактор
Л.В.СЕМЁНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru,
yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.ru,
Тел. 45-25-49(факс);
45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ №ФС 18-1999,
2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатьш пуымо жап – 14-00,
фактически – 13-00.
Ак – кутырен келыше почеш.

Авторын да редакцийын шонмашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Редакцийын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.